

Indhold

Forord

Et regionalt afgrænset studie med generelt sigte · 9

Indledning

Landsognet og litteraturen · 11

Præstegårdsbygning og stil · 19

I Dagligliv i præstegården 1800-1950 · 27

Baggrund

Fra reformation til oplysningstid · 29

Husstanden: Kald og stand · 30

Præstegårdenes familieforhold · 34

Præstegårdens storhedstid 1800-1850 · 39

Præstegården og dens indretning i 1800-tallet · 44

Præstegården i lokalsamfundet · 56

Formidling og den almene dannelse. Præstegårdsbiblioteker · 65

Præstegårdens husholdning, landbrug og have · 69

Frihed og de vakte sognefolk · 83

Præstegårdenes konventer · 86

Sognedemokrati og religionsfrihed 1850-1900 · 93

Præstegårdsøkonomi i midten af århundredet · 94

Det lokale selvstyre som dannelsesprojekt. Præstens rolle · 102

Vækkelseskristendom i præstegårdene · 108

Splittelse og folkelige møder i lokalsamfundet · 113

Præstegårdens husstand – demografisk undersøgelse · 119

Præstegården som erindringssted. Tre præstesønners beretninger · 124

Demokratisering og privatisering 1900-1950	· 135
Præstegårdenes dårlige økonomi. Præsteforeningen	· 140
De teologiske studier i præstegårdene	· 149
Præstegårdens betydning under besættelsen	· 155

II Vilkårene for præstegårdenes kulturarv · 171 **i de sidste 100 år**

Præstegårdens vilkår under forandring	· 173
Præstegårdens vedligeholdelse underlagt menighedsrådet	· 176
Mellemkrigstiden: Nye præstegårde bygges, de gamle nedrives	· 179
Forsøg på forbedring af tilsyn og finansiering efter 1950	· 183
Sognesammenlægninger: Moderne præstegårde og de gamles nedlæggelse	· 189
”Der skal være lys i præstegården”	· 202
Status: Nedlagte præstegårde	· 214
Byggesager	· 220

Resumé · 231

Perspektiv

Integrering af landpræstegårde i lokalsamfundet · 237

Illustrationer · 242

Utrykte kilder · 245

Trykte kilder og litteratur · 248

Personregister · 263

Stedregister: Præstegårde · 268